

A B

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
uděluje

PRÉMII
LUMINA QUÆRUNTUR

pro mladé perspektivní výzkumné pracovníky AV ČR
Dr. Ho

Prémie

Nový program podpoří perspektivní vědce

Předsedkyně navštívila
další pracoviště

TANDEM pomůže při
žádostech o ERC grant

Historici dosahují
skvělých výsledků

EDITORIAL

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovolte mi, abych vás co nejsrdečněji pozdravila jménem Akademické rady AV ČR v roce 2019.

Hlavní téma lednového čísla elektronického newsletteru *AB /Akademický bulletin* představuje nový stipendijní program Lumina quaeruntur. Akademie věd ČR jej zahájila, aby ještě intenzivněji podpořila úspěšné vědce a vědkyně mladší a střední generace s mezinárodní zkušeností. Z perspektivy Akademické rady AV ČR jde o významné ocenění, které se – jak pevně věřím – svou prestiží vyrovná například Akademickým prémieim.

Prémie Lumina quaeruntur podpoří perspektivní badatele tak, že si budou moci založit vlastní tým na dobu až pěti let a zahájit řešení nového výzkumného projektu. Výše dotace činí maximálně čtyři miliony korun za kalendářní rok – z toho čtvrtinu rozpočtu zajišťuje pracoviště stipendisty. Z každé ze tří vědních oblastí vybrala odborná porota dva projekty. Letos jsme tak poprvé ocenili šestici vědců – z toho tři badatelky.

I když jde o nový a v kontextu České republiky finančně velmi štědrý typ podpory mladších vědců, jehož podmínkou je rovněž podání žádosti o prestižní ERC grant, nepochybuji, že se mezi ostatními typy podpory trvale etabluje. Stávající ohlasy vrcholných představitelů pracovišť Akademie věd ČR i samotných vědců tomu nasvědčují.

V podobném duchu se nese i jiný typ podpory – v tomto případě v oblasti socioekonomických a humanitních věd. Akademie věd ČR a Centre national de la recherche scientifique spustily před dvěma lety program TANDEM, který má vědce a vědkyně rovněž motivovat, aby se ucházeli o ERC granty. O Platformě CEFRES a programu TANDEM se dočtete v rozhovoru s antropologem Ludkem Brožem z Etnologického ústavu AV ČR.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, dovolte, abych vám v duchu názvu prémie Lumina quaeruntur popřála inspirativní rok 2019 a „dobré světlo“ při hledání nových horizontů ve vašich oborech.

Jana Bludská

OBSAH

EDITORIAL

- 2 Úvodní slovo – Jana Bludská
(členka Akademické rady AV ČR)

KRÁTKÉ ZPRÁVY

- 4 [Aktuálně z Akademie](#)
7 [Návštěvy pracovišť](#)

OCENĚNÍ

- 8 [Akademie věd udělila čestné oborové medaile](#)

TÉMA

- 10 [Nový směr výzkumu i vlastní tým](#)
Lumina quaeruntur podpoří mladé vědce

ROZHOVOR

- 14 [Lov v Evropě je na důležité křižovatce](#)

VIDEO

- 18 [Magazín Česká věda](#)

SOCIÁLNÍ SÍŤ

- 19 [Facebook, Twitter, Instagram](#)

ANKETA ŘEDITELŮ

- 20 [Oceňuji poctivou práci svých kolegů](#)
Martin Holý (Historický ústav AV ČR)

KNIHY

- 22 [Nové publikace](#)

SUMMARY, VĚDA FOTOGENICKÁ

- 23 [Barbora Veselá](#)
(Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR)

AKTUÁLNĚ Z AKADEMIE

EVA ZAŽÍMALOVÁ OPĚT USPĚLA MEZI TOP ŽENAMI ČESKA

Předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová se podruhé prosadila v anketě *Hospodářských novin* o nejvýznamnější ženy Česka. Získala třetí místo v kategorii veřejná sféra. „Ocenění si velmi vážím, je povzbuzením do další práce a také potvrzením toho, že ve vedení Akademie věd ČR směřuji správným směrem,“ uvedla Eva Zažímalová. Cenu převzala 21. ledna 2019 na ceremonii, který hostilo pražské Fórum Karlín.

Více se dočtete [zde](#) ».

NOVÁ ENERGIE PRO BUDOUČNOST? PREMIÉR SI PROHLÉDL TOKAMAK

Premiéra Andreje Babiše zaujal princip termojaderné fúze, která se může stát téměř nevyčerpatelným zdrojem energie. Dne 8. ledna 2019 navštívil [Ústav fyziky plazmatu AV ČR](#) v pražském Ládví, který patří k čelným evropským pracovištím v této oblasti; doprovázeli jej předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová a ředitel pracoviště Radomír Pánek. Premiér si také prohlédl unikátní experimentální zařízení tokamak COMPASS.

Více se dočtete [zde](#) ».

EXPERTI VARUJÍ: ČESKÉ LESY UZDRAVÍ TEPRVE ZMĚNA LESNÍHO ZÁKONA

Odborníci z Akademie věd ČR a vysokých škol kritizují současný stav českého lesnictví. Podle jejich názoru ministerstva zemědělství a životního prostředí nedostatečně reagují na klimatické změny. Například loni se kvůli přetrvávajícímu suchu a vysokým teplotám rozšířil kůrovec. „Lesníci ale nemají nástroje, jak kůrovcové kalamitě efektivně čelit,“ upozorňuje Josef Fanta z Komise pro životní prostředí AV ČR. K problematické situaci v českém lesnictví uspořádala Komise pro životní prostředí AV ČR odborný seminář. Pod záštitou programu Strategie AV21 [Rozmanitost života a zdraví ekosystémů](#) se uskutečnil v budově Akademie věd ČR na Národní třídě 9. ledna 2019. Josef Fanta potvrzuje, že se české lesnictví dostalo do svízelné situace. Vedení ministerstev podle něj upřednostňují ekonomické zájmy, aniž by brala v úvahu změny klimatu a přizpůsobovala jim vhodné formy hospodaření: „Když porovnáme vývoj v jiných evropských zemích a u nás, vidíme, že v sousedních státech se reagovalo mnohem rychleji a efektivněji.“

Více se dočtete [zde](#) ».

EVROPSKÁ PŠENICE POSTRÁDÁ ODOLNOST VŮČI KLIMATU

Skupina evropských vědců, mezi kterými jsou také Miroslav Trnka a Jan Balek z [Ústavu výzkumu globální změny AV ČR](#), zjistila, že současné šlechtitelské programy a postupy výběru kultivarů neposkytují potřebnou odolnost vůči změně klimatu. Navíc se v posledních 5–15 letech na polích zemědělců ve většině evropských zemí zhoršila reakční rozmanitost pšenice. Zjištění publikoval prestižní americký časopis [PNAS](#) (*Proceedings of the National Academy of Sciences*).

Více se dočtete [zde](#) ».

MINISTERSTVO FINANCÍ UZAVŘELO MEMORANDUM S AKADEMIÍ VĚD ČR

Ministryně financí ČR Alena Schillerová a předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová podepsaly 14. prosince 2018 memorandum o spolupráci obou institucí. Resort financí a Akademie budou vzájemně sdílet a využívat odborné poznatky, organizovat semináře, konference, kulaté stoly, a společně tak prohlubovat svou expertizu.

Více se dočtete [zde](#) ».

NOVÉ CENTRUM EPIREČ: NA LÉČBĚ EPILEPSIE SE PODÍLEJÍ VĚDCI A INŽENÝŘI

Unikátní platforma propojující výzkum epilepsie s klinickou praxí funguje od ledna 2019 ve Fakultní nemocnici v Motole. V multioborových týmech zde pracují vedle lékařů také vědci z 2. lékařské fakulty UK a [Fyziologického ústavu AV ČR](#). Poznatky, na jejichž zpracování se podílejí i odborníci z Fakulty elektrotechnické ČVUT, zefektivní péči o pacienty.

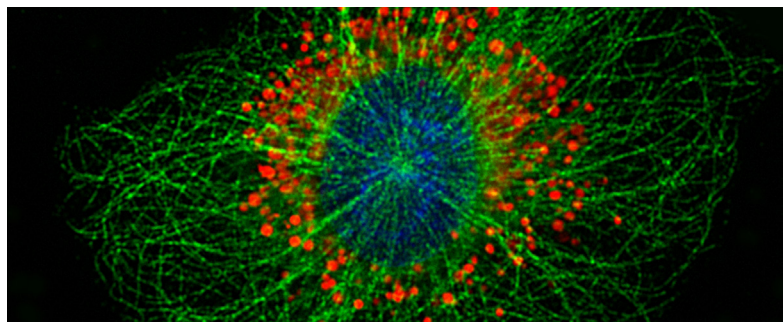
Více se dočtete [zde](#) ».

VĚDCI ZKOUMAJÍ ÚČINKY MILTEFOSINU V ŽÍRNÝCH BUNĚKÁCH

Žírným buňkám se někdy říká i imunitní, protože mají důležitou – a často i problematickou – roli v alergických reakcích a při vzniku některých autoimunitních chorob, jako je revmatická artritida nebo roztroušená skleróza. Vědci z [Ústavu molekulární genetiky AV ČR](#) v současnosti zkoumají potenciálně účinnou látku, která působí při jejich aktivaci.

Více se dočtete [zde](#) ».

AKADEMIE UZAVŘELA MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI SE SENAI

Memorandum o spolupráci s brazilskou společností SENAI, která se zaměřuje především na vzdělávání v průmyslových oborech, podporu inovací a transfer technologií, bylo uzavřeno koncem roku 2018. Obě instituce si od něho slibují využití výsledků základního výzkumu v průmyslových odvětvích myšlenky v rostoucím brazilském průmyslu.

Více se dočtete [zde](#) ».

ÚSTAV DĚJIN UMĚNÍ AV ČR SE ROZŠÍŘUJE O ODDĚLENÍ MUZIKOLOGIE

[Ústav dějin umění AV ČR](#) získal nové oddělení – od ledna 2019 v něm pracují i muzikologové. Zkoumat budou českou a evropskou hudbu od středověku až po současnost. Vedoucím se stal Roman Dykasta, specialista na dějiny hudební estetiky a teorie hudby v období renesance, baroka a klasicismu. V oddělení působí šest pracovníků: vedle Romana Dykasta dále Petr Daněk, Martin Horyna, Milada Jonášová, Václav Kapsa a Aleš Opekar. V průběhu roku se předpokládá rozšíření o badatelku Anju Bunzelovou. „Nový tým bude pracovat na projektech, které se zaměří na českou a evropskou hudbu od středověku až do 20. století,“ vysvětluje ředitel pracoviště Tomáš Winter.

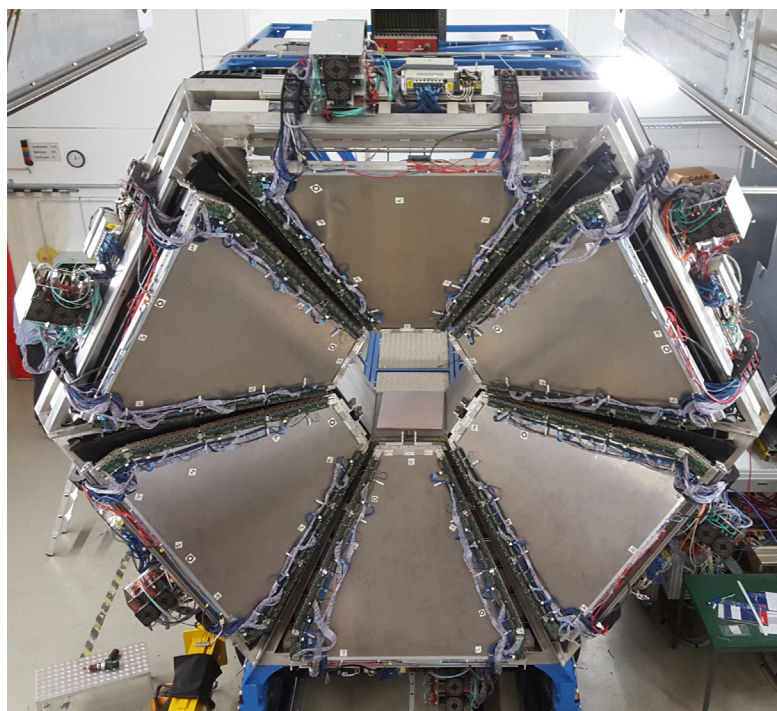
Více se dočtete [zde](#) ».

ČEŠTÍ FYZIKOVÉ SE PODÍLEJÍ NA STAVĚ URYCHLOVAČOVÉHO CENTRA FAIR

Nedaleko německého Darmstadtu se buduje v rámci Evropské výzkumné infrastruktury pro hadronovou fyziku FAIR velký částicový urychlovač, který má ambiciózní plán přinést nové poznatky o struktuře hmoty za vysokých teplot, tlaků a hustot i o jevech souvisejících se vznikem vesmíru. Zaměří se především na antihmotu, jadernou fyziku, fyziku plazmatu a kondenzovaných látek, ale může sloužit i průmyslovému, biologickému a biomedicínskému výzkumu. Projekt realizují hlavní partneři z devíti zemí, celkově však spolupracuje či plánuje aktivity více než 3000 odborníků z padesátky států – a to včetně vědců z [Ústavu jaderné fyziky AV ČR](#). Výzkumné centrum FAIR (neboli Facility for Antiproton and Ion Research), jehož jádrem se stává unikátní urychlovač částic SIS100, navazuje na výzkumné centrum GSI Darmstadtu a bude využívat i jeho stávající laboratoře a urychlovače. Česká republika se k FAIR oficiálně připojuje jako tzv. kandidující partner (Aspirant Partner).

Více se dočtete [zde](#) ».

NÁVŠTĚVY PRACOVÍŠTĚ

Kameny s příběhem

Jak dlouho trvá, než vědci v Česku zaznamenají seizmický signál zemětřesení z Tichého oceánu? Jak se mění geomagnetické pole? Jakou rychlostí se pohybují litosférické desky? Nejen to zkoumají v [Geofyzikálním ústavu AV ČR](#), který v prosinci 2018 navštívila předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová.

Pracoviště se nachází na pražském Spořilově – v lokalitě, která kdysi bývala sokolským cvičišťem. V areálu sídlí ještě dva další akademické ústavy: odborníci na fyziku atmosféry a astronomové. „Astronomové vidí ve vesmíru do obrovských vzdáleností, my nevidíme ani to, co je jen několik

metrů pod námi,“ podotýká ředitel ústavu Aleš Špičák. Prohlídka pokračovala poněkud netypicky – uměním. V přednáškovém sále členové vedení Akademie věd obdivovali monumentální obraz *Záliv smrti*, více než pětimetrové plátno, které na sklonku 19. století namaloval Julius Payer. Dílo vyobrazuje tragickou polární expedici Johna Franklina a právem přitahuje pozornost návštěvníků. Obraz, který obdivují příchozí z celého světa, však byl do šedesátých let „navinutý jako cívka na hřídeli“ ve skladišti Státní galerie, protože „se nikam nevešel“. Tak alespoň vzpomínal Miloš Pick, ředitel ústavu v letech 1960–1969.

V laboratoři mechanických vlastností hornin Martin Staněk dokázal, že vědec v tomto oboru je často i šikovný řemeslník: sám si nejprve diamantovým vrtákem a posléze brusnými nástroji připravuje kulové vzorky z horninových bloků, na kterých s pomocí ultrazvuku zjišťuje přítomnost a orientaci mikrotrhlin. Metoda se používá při posuzování propustnosti horninového prostředí – málo propustné horniny jsou vhodné pro úložiště nebezpečného odpadu, dobře propustné tvoří rezervoáry ropných ložisek.

Poslední zastávkou se stal Geopark s více než 40 horninovými vzorky. „Všechny kameny, které tu máme, jsou kameny s příběhem,“ podotýká Aleš Špičák a ukazuje na fascinující pískové vulkány z lomu Krákorka u Náchoda, které vznikly z kráterů písku a vody na povrchu pouště nebo čeřiny v jezírku mezi písečnými dunami. Obojí pochází z druhohor. „Dnes se takové desky draze prodávají jako dlažba,“ dodává ředitel Geofyzikálního ústavu AV ČR.

Více se dočtete [zde](#) ».

V areálu Geofyzikálního ústavu AV ČR se nachází geopark, který obsahuje více než 40 horninových vzorků. Delegaci prováдел ředitel pracoviště Aleš Špičák.

OCENĚNÍ

Akademie udělila čestné oborové medaile

Dvojice badatelů, kteří se zasloužili o rozvoj české vědy, převzala 10. ledna 2019 čestné medaile. Zatímco elektrochemik Zdeněk Samec byl vyznamenán čestnou oborovou medailí Jaroslava Heyrovského Za zásluhy v chemických vědách, Radomír Vlček obdržel čestnou medaili Za zásluhy o Akademii věd ČR.

Na snímku (zleva) Vladimír Mareček z Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, členka Akademické rady AV ČR Jana Bludská, Zdeněk Samec a Radomír Vlček, předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová a zástupkyně ředitele Slovanského ústavu AV ČR Helena Ulbrechtová

Elektrochemik Zdeněk Samec při ceremonii v sídle Akademie věd ČR na Národní třídě v Praze uvedl, že podkladem jeho ocenění byly práce, které mají experimentální charakter: „Jejich autorem nebývá jediný člověk. Sám Heyrovský odmítal autorství, pokud osobně neprovedl alespoň polovinu experimentů. Proto bych chtěl poděkovat mimo jiné svým častým spoluautorům Vladimíru Marečkovi a Antonínu Trojánkovi.“

Kolektivní charakter práce zmínil i druhý z laureátů, slavista a historik Radomír Vlček, oceněný medailí Za zásluhy o Akademii věd ČR. Docentka Helena Ulbrechtová v laudatiu zmínila jeho pracovitost, neústupnost, ale též odvahu

a ochotu uznat chybu. Všechny tyto vlastnosti podle ní Radomír Vlček potřeboval zejména při své manažerské činnosti, koordinoval totiž majetkovou činnost Akademie věd ČR v době transformace jejích ústavů na veřejné výzkumné instituce: „Sama si pamatuji, jak nelehké to bylo období, a díky charakteristickým vlastnostem Radomíra Vlčka se podařilo dořešit mnohé majetkové spory a transakce.“

„Laureáty vybíráme mezi osobnostmi, které se zasloužily o Akademii věd, její fungování i její dobré jméno,“ zdůrazňuje předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová.

Zdeněk Samec patří k čelným představitelům české elektrochemické školy. Jeho vědecká dráha je spjata s [Ústavem](#)

Zdeněk Samec a Radomír Vlček s oborovými medailemi

[fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR](#), kde pracoval postupně jako vědecký aspirant, vědecký pracovník a vedoucí vědecký pracovník. Kromě toho zde působil jako vedoucí oddělení elektrochemie (1996–2006) a ředitel ústavu (2007–2017).

Nejdůležitější vědecké výsledky Zdeňka Samce spadají do nového oboru, který spoluzaložil. Je jím elektrochemie na rozhraních dvou nemísitelných roztoků elektrolytů. Původními studiemi podstatně přispěl k rozvoji metodologie zkoumání přenosu náboje přes tato rozhraní, zvláště k rozvoji cyklické voltametrie a impedanční spektroskopie. Jeho práce vedly k objasnění procesů na zmíněných rozhraních, zejména nabíjení elektrické dvojvrstvy, specifické adsorpce, kinetiky přenosu náboje, elektrodepozice kovů a elektrokatalýzy. Jeho vědecké výsledky jsou obsaženy ve více než 190 publikacích, které získaly více než 5600 citací bez autotitací (h-index 47).

Za svou činnost byl Zdeněk Samec vyznamenán Cenou AV ČR za dosažené vynikající výsledky velkého vědeckého významu (2006), Shikatovou medailí Polarografické společnosti Japonska za příspěvky k elektroanalytické chemii (2008), Hanušovou medailí České společnosti chemické

Za zásluhy o rozvoj české elektrochemie (2009) a oceněním „ISE Fellow“ Mezinárodní elektrochemické společnosti (ISE) za vynikající vědecké výsledky v oboru elektrochemie (2012).

Radomír Vlček patří k osobnostem, u nichž je obětavá činnost pro Akademii věd ČR neoddělitelnou součástí jejich pracovního života. V letech 2001–2009 byl členem Akademické rady AV ČR, přičemž přispěl k úspěšné transformaci ústavů ve veřejné výzkumné instituce. Do jeho agendy spadaly rovněž majetkové záležitosti Akademie věd ČR včetně zpracovávání dokumentace k převodu jednotlivých nemovitostí a řešení mnoha

sporných situací. Posléze koordinoval majetkovou činnost ještě další čtyři roky z pozice předsedy Majetkové komise AV ČR. K nejnáročnějším záležitostem patřily ty, které se týkaly nové budovy Archeologického ústavu AV ČR Brno a jeho rekonstrukce.

K významným úspěchům Radimíra Vlčka patří též jeho působení ve Sdružení moravských pracovišť AV ČR. V letech 2002–2013 byl jeho místopředsedou, v letech 2013–2017 předsedou, v současnosti působí opět na pozici místopředsedy. V roce 2002 se spolu s Václavem Skleničkou z [Ústavu fyziky materiálů AV ČR](#) zasadil o obnovení činnosti tohoto sdružení na úrovni orgánu zajišťujícího partnerství s vysokými školami v regionu, politickou samosprávou a dalšími institucemi a organizacemi.

Opomenout nelze ani práci v oblasti odborných národních komitétů. Od roku 2008 je místopředsedou Českého komitétu slavistů. Díky jeho organizační práci se podařilo komitét spolu s Českým byzantologickým komitétem a Národním balkanistickým komitétem transformovat do České společnosti pro slavistická, balkanistická a byzantologická studia. Od založení společnosti působí Radomír Vlček jako její zvolený předseda.

Více se dočte na [webu Akademie věd ČR](#).

INZERCE

SVĚT VĚDY A FANTASY

Pro červnový [Veletřh vědy](#) chystáme nový programový formát, který se zaměří na vědu v kultovním seriálu *Hra o trůny* (*Game of Thrones*).

Patříte mezi fanoušky fantasy ságy, kterou si oblíbili diváci na celém světě? Možná k ní dokážete říct něco z pohledu vašeho vědeckého zaměření.

Ozvěte se a pomozte nám propojit tajuplný svět filmové fantasy a vědy.

Napište Andree Salákové ze Střediska společných činností AV ČR:

salakova@ssc.cas.cz

nebo jí zavolejte: +420 221 403 854.

TÉMA

Nový směr výzkumu i vlastní tým

Lumina quaeruntur podpoří mladé vědce

Akademie věd ČR spouští program na podporu vědců a vědkyň mladší a střední generace s mezinárodními zkušenostmi. **Prémie Lumina quaeruntur finančně podpoří perspektivní badatele, kteří si tak mohou sestavit vlastní výzkumný tým na dobu až pěti let.**

Vědecký program Lumina quaeruntur (ve volném překladu „hledají světlo“) i jeho prvních šest laureátů se představilo na ceremoniálu, který se odehrál na Národní třídě v Praze 17. ledna 2019 za účasti představitelů Akademie věd ČR včetně její předsedkyně Evy Zažímalové. „Měli jsme s kolegyněmi a kolegy v Akademické radě v úmyslu založit program, který by měl

umožnit vypěstovat si lídry nových oborů – právě ti budou v dalších letech a generacích vést Akademii věd ČR vědecky, a dokonce možná i manažersky. Přejeme vám, abyste měli klidný vědecký život bez obtížného shánění grantů,“ uvedla Eva Zažímalová, která také zdůraznila, že v českých podmínkách jde o finančně štedrý program: „Jde o zcela nový typ podpory, a proto budeme rádi za jakoukoli zpět-

Nositelé prémie Lumina quaeruntur Hana Lísalová, Graham Hill, Iva Mozgová, Ondřej Kuda, Marie Buňátová a Ondřej Klimeš

Smlouvy s nositeli prémie podepisovali předsedkyně Akademie věd ČR a ředitelé příslušných pracovišť – na snímku s Evou Zažimalovou Ondřej Klimeš a ředitel Orientálního ústavu AV ČR Ondřej Beránek.

nou vazbu – neváhejte se proto na mě kdykoli obrátit. Stáváte se průkopníky.“

Žádost o prestižní ERC grant jako podmínka

Celková výše dotace pro žadatele a jeho tým činí maximálně čtyři miliony korun za kalendářní rok – z toho čtvrtinu rozpočtu ale musí zajistit akademické pracoviště stipen-

disty. O laureátech rozhoduje na základě návrhu ředitelů pracovišť Akademie věd ČR výběrová komise, která přihlíží k dosavadním mezinárodním zkušenostem a kontaktům jednotlivých adeptů. Z každé ze tří vědních oblastí byly vybrány dva projekty.

Jak uvedla členka Akademické rady AV ČR Jana Bludská, která je garantem programu Lumina quaeruntur, v prvním ročníku porota vybírala z celkem

31 návrhů. Hlavní podmínkou je, aby si žadatel v průběhu grantu zažádal o prestižní grant Evropské výzkumné rady či jeho ekvivalent. Délka jeho vědecké praxe od udělení doktorského titulu přitom nesmí být delší než 10 let. Do této doby se nezapočítává doba rodičovské a mateřské dovolené. Šanci tak mají i vědkyně, které fakticky stanovenou dobu přesáhly.

„Z vlastní zkušenosti dobře vím, jaké je vracet se do výzkumu po náročné starosti o dítě. Většina programů se ▶

zaměřuje buď na juniorské talenty, nebo naopak na již etablované vědce. I z tohoto důvodu jsme prémie Lumina založili – tuto mezeru se snaží zaplnit,“ vyzdvihuje Eva Zažímalová, která věří, že stipendia zdejšími vědcům pomohou, aby se výrazněji prosazovali v soutěžích o mezinárodní granty. V přípravách nového programu měla předsedkyně Akademie věd ČR plnou podporu místopředsedů jednotlivých vědních oblastí: Jana Řídkého, Zdeňka Havlase a Pavla Barana.

Na snímku s oceněnou Hanou Lísalovou z Fyzikálního ústavu AV ČR předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová a předseda Vědecké rady AV ČR Antonín Fejfar

Podpora nejen pro české excelentní vědce

Prvními nositeli prestižního stipendia se stala šestice vědců nejrůznějšího badatelského zaměření.

Mezi oceněnými je molekularní bioložka [Iva Mozgová](#) z [Biologického centra AV ČR](#) v Českých Budějovicích. Její skupina se zaměřuje na výzkum v oblasti epigenetiky rostlin: „Jsem ráda, že takový program podpory vůbec vznikl. V České republice jde o jednu z mála příležitostí, jak získat prostředky na založení vědecké skupiny. Chci poděkovat Ústavu molekularní biologie rostlin, respektive Biologickému centru AV ČR za podporu, díky které mohu vytvořit novou vědeckou skupinu, která bude, jak doufám, mezinárodně konkurenceschopná. Děkuji také za svěřenou důvě-

Iva Mozgová z Biologického centra AV ČR

ru, protože si uvědomuji, že jste vybírali z mnoha projektů kolegů, kteří peníze na své výzkumy rovněž potřebují. Beru to jako závazek, abych získané prostředky patřičně využila.“

Sinolog [Ondřej Klimeš](#) z [Orientálního ústavu AV ČR](#) bude zkoumat souvislosti národnostní a zahraniční politiky v současné Číně. Na tuto oblast se orientuje dlouhodobě – v minulých letech například také s [podporou](#) programu Akademie věd ČR pro perspektivní postdoktorandy. Mezinárodní postavení a zájmy Čínské lidové republiky jsou bezesporu fenoménem, který má rostoucí vliv na celosvětové dění. Relevantní je také v souvislosti se vzrůstající a v mnoha ohledech kontroverzní aktivitou Čínské lidové republiky v Česku v posledních letech. „Spolupráce s Čínou se odehrává především na individuální úrovni – máme k tomuto účelu uzavřené memorandum o kooperaci. Zřídit program podpory pro vznikající týmy je podle mého názoru vynikající nápad. Rád se budu podílet na jeho dalším kalibrování. Těším se na vybudování nového týmu a že se s kolegy posuneme směrem k excelentním výstupům na světové úrovni,“ vyzdvihuje Ondřej Klimeš.

[Marie Buňatová](#) z [Historického ústavu AV ČR](#) se systematicky věnuje tématu migrace a mobility v pražské židovské obci na přechodu od středověku k ranému novověku: „Děkuji Akademické radě AV ČR, že takovou cenu iniciovala. Podpora základního i aplikovaného výzkumu ve všech vědních oblastech je důležitá. Ocenění samozřejmě nevnímám jen jako ocenění své práce, ale i spolupracovníků, kteří se mnou vědeckou skupinu vytvořili.“

[Ondřej Kuda](#) z [Fyziologického ústavu AV ČR](#) je specialistou na metabolismus bioaktivních lipidů, který souvisí s výzkumem cukrovky druhého typu: „Pevně doufám, že metodika, kterou v ústavu vyvíjím, nalezne mnoho spoluprací – jde totiž podle mého názoru o velmi perspektivní obor. Děkuji Akademii za dlouhodobou podporu – a to především ve formě přístrojových investic, bez kterých bych svůj projekt nemohl uskutečnit. Poděkování patří rovněž

Historička Marie Buňatová, která se věnuje migraci a mobilitě v pražské židovské obci, převzala prémii od Evy Zažimalové a ředitele Historického ústavu AV ČR Martina Holého.

řediteli Fyziologického ústavu AV ČR Janu Kopeckému za vše, co mě dosud naučil.“

Mezi prvními nositeli Lumina quaeruntur je rovněž **Hana Lísalová** z **Fyzikálního ústavu AV ČR**, jež se zabývá vývojem specializovaných funkčních povrchů a inovativních biomateriálů: „Je to pro mě velká pocta. Přijímám ji s pokorou a zá-

roveň odpovědností, abych svými výsledky naplnila velká očekávání. Děkuji také Fyzikálnímu ústavu AV ČR, který mi umožnil představit nový badatelský směr a vytvořil skvělé podmínky pro vybudování nového týmu.“

Renomovaný novozélandský badatel **Graham Hill** (1977) povede v **Geofyzikálním ústavu AV ČR** skupinu zaměřenou na problém

vzniku andezitového vulkanismu. Jeho výzkum, od něhož oceněný geolog očekává, že může přinést výsledky světového významu, se uskuteční na vulkanické struktuře Katmai na Aljašce. Ta je dějištěm nejsilnější sopečné erupce 20. století na zemském povrchu, způsobené právě výstupem andezitového magmatu. „Děkuji za příležitost působit na pracovišti Akademie věd ČR, které má ve svém oboru tradici a respektované postavení,“ uzavírá Graham Hill. □

Ceremoniálu se zúčastnili významní představitelé Akademie věd ČR.

ROZHOVOR

Rozhovor | AB / Akademický bulletin 1/2019

Lov v Evropě stojí na důležité křižovatce

Akademie věd ČR a Centre national de la recherche scientifique (CNRS) spustily v roce 2017 výzkumný program TANDEM. **I když je teprve v začátcích, chce badatele v socioekonomických a humanitních vědách motivovat, aby žádali o prestižní ERC granty.** A právě stipendium TANDEM jim může hodně pomoci. Jako třeba antropologu Ludku Brožovi z Etnologického ústavu AV ČR, který zkoumá soužití divokých prasat a lidí.

Program TANDEM se zakládá na Platformě [CEFRES](#) (Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách), která vznikla smlouvou mezi Univerzitou Karlovou, Akademií věd ČR, francouzským [Centre national de la recherche scientifique](#) (CNRS) a Francouzským velvyslanectvím v České republice v roce 2014. Aktivity této platformy spočívají především v dialogu mezi jednotlivými sociálněvědními a humanitními disciplínami a spolupráci ve střední Evropě se záměrem dosáhnout výraznějšího začlenění do evropského výzkumného prostoru (European Research Area).

Prvním nositelem stipendia TANDEM se stal **Luděk Brož** z [Etnologického ústavu AV ČR](#).

Co CEFRES vědcům, kteří se zabývají sociálními a humanitními vědami, může přinést?

Jsem už tak trochu pamětník – CEFRES jsem zažil ještě jako student Filozofické fakulty Univerzity Karlovy na konci devadesátých let 20. století. Díky němu jsem mohl v pro mne odborně formativních letech poznat osobnosti sociálněvědních a humanitních oborů, jako jsou Michel Callon, Jonathan Friedman, Alban Bensa a další. Důležité byly také české edice s texty francouzských badatelů, které CEFRES vydával.

Změnila se od té doby nějak situace?

Řekl bych, že výrazně. V České republice dospěla generace, již jsem součástí, která je do nemalé míry vzdělaná v zahraničí a/nebo je integrovaná v mezinárodních badatelských sítích. Zároveň se radikálně proměnila forma a s ní i dostupnost vědeckých publikací. Místo nekonečných stohů xerokopií odborných článků, které badatelé často vozili ze zahraničí jako výslužku, obstarají vše znalostní databáze a formát PDF.

Jak konkrétně se Platforma CEFRES proměnila?

Koncept, na kterém se zakládala a jenž skvěle fungoval v minulosti, se přežil a zřejmě hrozil i jeho faktický zánik.

Vznik Platformy CEFRES otevřel zcela novou kapitolu její existence a pomohl jí znovu najít smysl. Od roku 2014 je opět vidět v českém odborném prostoru v nejlepším světle jako spolupořadatel pravidelných doktorandských seminářů, workshopů, konferencí, ale i akcí pro veřejnost, jakou byla například Noc filozofie, vždy se spolupracujícími institucemi ze středoevropského prostoru. Studentům v sociálních a humanitních vědách nejen z České republiky a Francie, ale též dalších zemí, které spadají do sféry zájmu CEFRES, umožňuje trávit část doktorských studií ve stimulační atmosféře mezinárodního pracoviště a s komfortem stipendia – a to díky propojení již existujících programů spolupracujících institucí. Platforma zahájila také vlastní badatelskou činnost: působí zde dva týmy zkušenějších vědců a postdoktorandů – jeden z nich je právě náš. Zároveň se vzdala bazírování na francouzštině a zrovnoprávnila angličtinu jako další jednací jazyk. Čeští badatelé v sociálních a humanitních vědách tak mají v Praze k dispozici další „hub“ stimulační prostor pro setkávání a rozvíjení nejen bilaterální spolupráce s Francií, ovšem, možná paradoxně také v zájmovém prostoru CEFRES, jímž jsou především země Visegrádské čtyřky.

Jste řešitelem programu TANDEM, který posiluje úspěšnost žadatelů ze sociálních a humanitních věd v soutěži o ERC granty. O stipendium TANDEM jste se ucházel s projektem „Zdivočelí divočáci: měnící se kosmopolitika lovu v Evropě i mimo ni“. Nepřekvapilo posuzovatele jeho zaměření?

Asi by bylo na místě zeptat se přímo jich. Můj pocit je, že možná trochu ano. Sociální vědec, který se chce zabývat prasetem divokým, působí pro některé asi podobně nepatříčně jako tučňák na severním pólu. Ovšem v kontextu toho, jak současná sociální antropologie v celosvětovém měřítku vypadá, projekt nijak zvlášť nevybočuje. Historicky vzato je navíc zájem o lov jako subsistenční formu pro antropologii typický od jejích počátků, byť spíše na příkladu mimoevropských společností. Zabývat se lovem jako ▶

TANDEM NEBOLI PARTNERSTVÍ

„Založení Platformy CEFRES otevřelo prostor pro výzkum ve společenských vědách, nesrovnatelný s předchozí situací tohoto pracoviště. Posílením mimouniverzitního výzkumu ve struktuře aktivit CEFRES ze strany Akademie věd ČR a zapojením vědců z CNRS se toto vědecké centrum pro humanitní a sociální vědy v Praze přiblížilo obdobným pracovištím CNRS, zřízeným například v Německu, Anglii či Itálii. Do programu se mohou přihlásit vědci z oblastí humanitních a společenských věd, které pěstujeme v Akademii věd ČR. Program je jedinečnou podporou pro badatele připravující ERC grant a hledající partnery z CNRS pro projekty typu *Synergy*, *Starting*, *Consolidator*, *Advanced Grant*, a to ve spolupráci s vědci z CNRS, s možností budovat týmy, které rozvíjejí témata pro další spolupráci,“ vysvětluje Taťána Petrasová, členka Akademické rady AV ČR a koordinátorka programu TANDEM.

sociokulturně a historicky podmíněnou aktivitou a ignorovat lovená zvířata přitom dost dobře nejde. Jako sociální vědci se nepochybně zaměřujeme primárně na lidské aktéry, ale s vědomím, že žijeme v multidruhovém světě, jemuž nemůžeme rozumět, budeme-li ne-lidské aktéry ignorovat.

■ Jak vám pomohlo zmíněné stipendium?

Partnerství TANDEM působí jako katalyzátor, jehož prostřednictvím jsme utvořili malý tým, který se zabývá pilot-

ním výzkumem. Shromáždili jsme též širší mezinárodní tým, v jehož rámci budeme podávat grantové žádosti.

■ Do jaké míry je téma projektu společensky aktuální a relevantní?

Věřím, že velmi. Stačí, když si otevřete noviny, v nichž v posledním roce a půl divočáci i myslivci figurují častěji než dříve, což není náhoda. Na mysli mám především hrozbu afrického moru prasat v kontextu bující evropské populace divočáků. Zdá se, že v důsledku tohoto rizika je lépe vidět, že lov v Evropě stojí na důležité křižovatce. Až na výjimky evropští myslivci stárnou a ubývá jich. Pro spoustu představitelů nastupující generace nejen že lov není přitažlivým způsobem trávení volného času, pro mnohé z nich jde dokonce o činnost značně odpudivou. Vyvstává tedy otázka, jaká je vlastně role myslivců v současných evropských společnostech a zda ji budou hrát i v budoucnu, případně kdo je nahradí.

■ Co studujete konkrétně?

V nejobecnější rovině nás především zajímá, jak v různých evropských zemích vypadá soužití lidí a divokých prasat. Budoucnost myslivosti v Evropě je do nemalé míry spjata s tím, co se stane s evropskými divočáky – zda vymřou na africký mor a nemoc „díky nim“ zdecimuje i evropské chovy prasete domácího a obecný hněv se zaměří na „nekompetentní myslivce“, nebo všechno dopadne úplně jinak. Reakce na jejich zvyšující se stavy ovšem není v různých zemích Evropy totožná. Zřetelně se ukazují rozdílné koncepte lovu, jeho právní rámce, spojitost s vlastnictvím půdy, stavem krajiny, zemědělské výroby atakdále – to vše a mnohem víc se promítá do našeho vztahu s divokými prasaty. Prostřednictvím divočáků se můžeme hodně dozvědět o společnostech, v nichž žijeme. Představují totiž poměrně originální úhel pohledu, nástroj srovnávací analýzy...

■ Kdo konkrétně tvoří tým vašeho programu TANDEM?

Kolegyně Virginie Vatéová jako hlavní spoluřešitelka v TANDEM; vloni také Marianna Szczygielska a Aníbal ▶

Arregui jako postdoktorandi, letos v téže pozici Giovanna Capponiová a Paul Keil. Spolupracujeme také s Ericou von Essenovou ze Swedish University for Agricultural Sciences.

Až na Mariannu, jež má doktorát v *gender studies* z Central European University, a Ericu, která je socioložka, jsme všichni antropologové, navíc se zkušeností terénního výzkumu mimo Evropu. Může se to zdát jako málo pokrokové v současné multidisciplinární době, ale tím, že vztah lidí a divočáků studujeme v České republice, Francii, Španělsku, Polsku, Itálii, Švédsku a Austrálii musíme udržet disciplinární a metodologický rámec, abychom mohli data vůbec porovnávat. Samozřejmě, že se snažíme spolupracovat také s kolegy z dalších oborů, zejména veterinární medicíny, biologie atd. Osobně jsem například absolvoval training school ve veterinární epidemiologii na Friedrich-Loeffler-Institute. Zapojení jsme také v programu ASF-Stop COST Action, který se zabývá africkým morem prasat.

■ Jaké máte dosavadní výstupy?

Loni jsme vystoupili na čtyřech mezinárodních konferencích a jednu uspořádali, připravujeme článek a zejména žádost o ERC grant. Vše popisujeme v [blogu](#) našeho týmu.

Loni jsme vystoupili na čtyřech mezinárodních konferencích a jednu uspořádali, připravujeme článek a zejména žádost o ERC grant.

Luděk Brož

■ Co byste poradil vědcům a vědkyním, kteří se chtějí o podporu programu TANDEM ucházet?

Klíčem, jako v každém tandemu, je partner. Pro to bych doporučil začít s hledáním francouzské kolegyně či kolegy co nejdříve. Synergie vědců podporovaná jejich institucemi je tím, co považují za nejpřínosnější vlastnost TANDEM.

■ Hodláte se na základě stipendia ucházet také o výše zmíněný ERC grant?

Samozřejmě – v tuto chvíli k tomu směřuji veškeré úsilí. V každém případě jsem rád, že máme nosný výzkumný směr, jemuž se chceme věnovat, ať již tato konkrétní žádost dopadne jakkoli. □

— INZERCE —

TÝDEN 11.–17. 3. 2019 MOZKU

AKADEMIE VĚD ČR, NÁRODNÍ 3, PRAHA 1

POŘADÁ V RÁMCI CELOSVĚTOVÉHO TÝDNE MOZKU

21. ROČNÍK FESTIVALU O NEJNOVĚJŠÍCH OBJEVĚCH A TRENDĚCH VE VÝZKUMU MOZKU A NEUROVĚDÁCH

S přednáškami vystoupí přední čeští odborníci v oboru teoretických i klinických neurověd. O víkendu na ně naváže doprovodný interaktivní program v podobě workshopů a dalších akcí. Festival je určen pro zvědavé studenty, rodiče s dětmi i širokou veřejnost.

VÍCE INFORMACÍ A REGISTRACE NA WWW.TYDENMOZKU.CZ

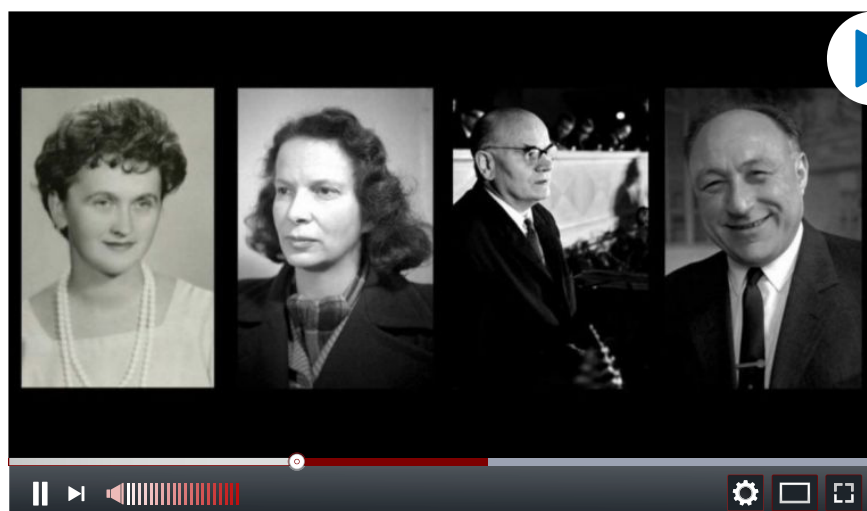
VIDEA

ČESKÁ VĚDA TV MAGAZÍN AV ČR

První letošní vydání magazínu Akademie věd ČR přináší reportáž Češi ve Vojvodině, na které spolupracovali badatelé z [Etnologického ústavu AV ČR](#). Další téma se věnuje například včelám nebo světelnému smogu. Seznámíte se také s čerstvým nositelem ocenění Česká hlava Jaroslavem Doleželem z [Ústavu experimentální botaniky AV ČR](#), který se zabývá genetikou rostlin.

Podívejte se [zde](#) ».

ČTYŘI STATEČNÍ

Publicistický cyklus *Historie.cst* tentokrát na téma, které komentují historici Jiří Kocian a Oldřich Tůma z [Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR](#). V říjnu 1968 odmítli někteří poslanci zvednout ruku pro potupnou smlouvu, legalizující pobyt sovětských okupačních vojsk na území tehdejšího Československa. Se čtveřicí statečných poslankyň a poslanců Národního shromáždění si to komunisté následně vyřídili.

Podívejte se [zde](#) ».

SRÁŽKA KOSMICKÝCH TĚLES

Popularizačně-vzdělávací cyklus Akademie věd ČR *NEZkreslená věda* s nezaměnitelným komentářem herce Pavla Lišky přináší další díl čtvrté série, tentokrát na téma srážek kosmických těles se Zemí. Odborným garantem dílu je Jiří Borovička z [Astronomického ústavu AV ČR](#). Aktuální témata i vědecké evergreeny, jak jste je dosud neviděli – totiž NEZkresleně!

Podívejte se [zde](#) ».

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Akademie věd České republiky
Včera v 0:02 · 🌐

Zatmění Měsíce!
6,6 tis. zhlédnutí

120 To se mi líbí 131 sdílení

Akademie věd ČR
@Akademie_ved_CR Sledovat

Energie pro budoucnost? Premiér @AndrejBabis si prohlédl tokamak

„Díky jedinečným vlastnostem bude toto zařízení atraktivní pro výzkumné pracovníky z Evropy...“ říká o tokamaku COMPASS Upgrade Radomír Pánek z Ústavu fyziky plazmatu AV ČR.

@strakovka

[avcr.cz/cs/pro-media/a ...](http://avcr.cz/cs/pro-media/a...)

0:15 - 9. 1. 2019

akademievedcr
České Středohoří

akademievedcr FOTO: Jak to vidí rostliny II. - Mgr. Josef Brůna, Botanický ústav AV ČR, v. v. i.
Hemisférická fotografie interiéru lipodubového lesa v Českém Středohoří. Variabilní světelné podmínky stojí za vysokou diverzitou rostlin v tomto lese.

#vedafotogenicka #rostliny #botanika #cesko #krajina #les #lipa #dub #stredohori #svetlo #diverzita #vysoko #avcr #akademievedcr #ceskaveda

👍 🗨️ 📌

👤👤👤 To se líbí fyzchemat a 134 dalším

28. PROSINEC 2018

Přidejte komentář...

ANKETA

Oceňuji poctivou práci všech svých kolegů

Historický výzkum nelze realizovat bez spolupráce s dalšími disciplínami – nejčastěji s archeology, historiky umění, historiky literatury a literárními vědci, filozofy, právníky či teology. Mnohé projekty, které se zpracovávají v [Historickém ústavu AV ČR](#), však zdejší badatelé řeší rovněž ve spolupráci s dalšími obory. **O aktuální činnosti tohoto pracoviště hovoříme s ředitelem Martinem Holým.**

doc. PhDr. MARTIN HOLÝ, Ph.D.,
ředitel ústavu

Vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor historie – archivnictví; tématem jeho diplomové práce bylo dětství a mládí šlechty v českých zemích v době předbělohorské.

V Historickém ústavu AV ČR působí jako vědecký pracovník a zároveň vedoucí oddělení dějin raného novověku.

Zaměřuje se na dějiny českých zemí 16. a 17. století v evropském kontextu, především kulturní, intelektuální a vzdělanostní dějiny, dějiny šlechty.

Historický ústav AV ČR připravil v roce 2018 u příležitosti oslav 100. výročí vzniku československého státu výstavu *Československo v proměnách Evropy 20. století*.

Na které projekty z poslední doby jste hrdý?

Hrdý jsem na poctivou vědeckou práci všech svých kolegů v [Historickém ústavu AV ČR](#). Jak ve výsostně vědeckých projektech, tak také při časově náročné tvorbě databází sloužících podpoře výzkumu – jako je například [Bibliografie dějin českých zemí](#), kterou využívají různé obory, vědci, studenti i amatérští zájemci o historii. Hrdý jsem rovněž na mimořádně náročnou ediční práci. Všechna oddělení ústavu tak zpracovávají doposud nevydané historické prameny různého druhu, které současným i dalším generacím historiků umožní nově interpretovat dosud málo zkoumané či zcela nedotčené otázky.

Vážím si kolegů, kteří vynakládají velké úsilí při podávání i realizaci grantů různého druhu u nás i v zahraničí, a to navzdory nemalé administrativní zátěži a mnoha negrantovým úkolům, s nimiž se musejí zároveň vypořádat. Mnohé z projektů se uskutečňují i bez dlouhodobého zajištění z účelových prostředků, a to zejména díky mimořádnému nasazení některých jednotlivců i týmů. Z evropských projektů lze uvést například mnohasvazkovou regestovou edici cenných dokumentů *Jednoty bratrské (Acta Unitatis Fratrum)*, kterou Historický ústav AV ČR od roku 2014 připravuje ve spolupráci s Univerzitou ve Stuttgartu, Technickou univerzitou v Drážďanech a Vysokou teologickou školou v Elstalu (první díl vyšel v roce 2018 v nakladatelství Harrasowitz).

Dále mohu zmínit zapojení pracoviště do vydávání pramenů k dějinám židovského osídlení ve středověké Svaté říši římské, projektu, který vede ústav Arye Maimona v Trevíru, či výzkum mnoha aspektů evropských festivit předmoderní i moderní doby realizovaný ve spolupráci s Univerzitou v Salcburku.

Za pozitivní pokládám, že se pracovníkům podařilo uspět v soutěži o organizaci několika sekcí v rámci světového kongresu historických věd v Poznani (2020). Navázali jsme tak na úspěšnou účast na předchozím kongresu v čínském Jinanu (2015). Jsem rovněž rád, že se daří zapojovat i nejmladší generaci historiků do mezinárodní spolupráce, a to i za pomoci Akademie věd ČR (program podpory mezinárodní spolupráce začínajících výzkumných pracovníků).

Měl-li bych uvést ještě několik konkrétních projektů, jež přinesly a přinášejí skvělé výsledky, byl by to jistě sedmiletý projekt excelence Grantové agentury ČR – Výzkumné

centrum historické geografie, které i po ukončení grantové podpory bude fungovat na základě smlouvy mezi Historickým ústavem AV ČR a Přírodovědeckou fakultou UK.

Zásadní výsledky s výrazným aplikačním potenciálem vznikly také v rámci několika NAKI projektů, které ústav řeší a řeší ve spolupráci s dalšími institucemi.

Pyšný jsem rovněž na to, jak se mým kolegům z oddělení dějin 20. století podařilo zvládnout akce spojené s oslavami stoleté československé státnosti.

Jak se vám daří propojovat různé vědní oblasti?

Historický výzkum nelze v současnosti realizovat bez kooperace s dalšími disciplínami. Nejčastěji spolupracujeme s kolegy archeology, historiky umění, historiky literatury a literárními vědci, filozofy, právníky či teology. Mnohé projekty, které se zpracovávají v Historickém ústavu AV ČR, jsou však řešené rovněž ve spolupráci s dalšími obory. Historický vývoj společnosti i dílčích fenoménů nelze zkoumat bez antropologie, etnologie či medicíny. Stejně tak se současný historik neobejde bez spolupráce s demografy, geografy, lingvisty či statistiky. Specifický obor tvoří digital humanities, které se daří rozvíjet v úzkém kontaktu s dalšími vědními disciplínami.

Vedle klasických vědeckých výstupů, jako jsou monografie nebo dílčí studie, které v případě mnoha témat nemohou vzniknout pouze za pomoci poznatků a metodologie historických věd, se bez propojení s dalšími obory neobejde ani příprava výstav. Ty umožňují odborné i laické veřejnosti pochopit složitý vývoj společnosti, stejně jako workshopy zaměřené na studenty i laickou veřejnost.

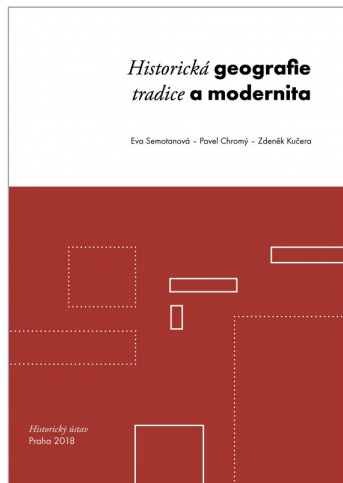
Z poslední doby mohu zmínit například spolupráci s [Archeologickým ústavem AV ČR](#) na přípravě Středověké dílny připravené pro laickou veřejnost v rámci Týdne vědy a techniky AV ČR (2018). Za mimořádně úspěšnou považuji spolupráci s kartografickými a geoinformačními pracovišti, jejímž výsledkem byl nejen [Akademický atlas českých dějin](#), ale od té doby i další specializované menší atlasy nebo mapové listy zachycující proměnu krajiny i vývoj života společnosti. Spolupráce s technickými a přírodovědnými obory je rovněž nezbytným předpokladem pro řešení výše zmíněných projektů NAKI.

Co může vedení Akademie věd ČR udělat, abyste se cítili spokojenější?

Hlavní podporu od vedení Akademie věd ČR očekávám v oblasti správní i právní, stejně jako obecně konzultační, a to například při implementaci neustále narůstajícího počtu nových zákonů i podzákoných norem či při přípravě velkých evropských projektů směřujících zejména k Evropské radě pro výzkum (ERC) nebo jiným analogickým institucím.

Uvítal bych obnovení úvah o různých možnostech financování mnohaletých projektů základního výzkumu, a to i mimo Akademickou prémii či nově zřízenou soutěž *Lumina quaeruntur*, které jinak představují skvělou příležitost realizace dlouhodobějších projektů pro pokročilé i juniorské badatele. Ocenil bych rovněž zvážení centrální podpory digitalizačním či databázovým projektům, které jsou finančně velmi náročné a neustále zápolí s udržitelností po ukončení primárního účelového financování. □

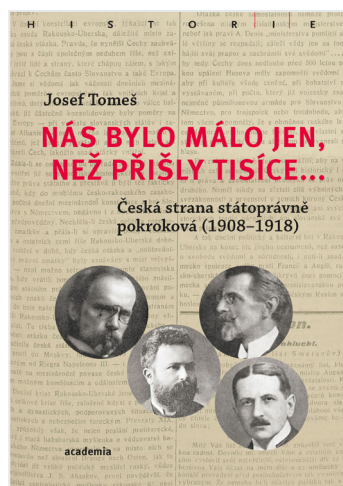
KNIHY

HISTORICKÁ GEOGRAFIE TRADICE A MODERNITA

Eva Semotanová, Pavel Chromý, Zdeněk Kučera
[Historický ústav AV ČR, 2018](#)

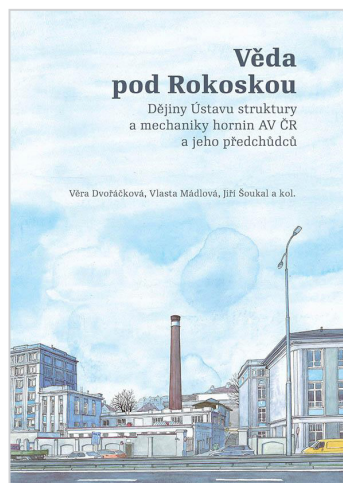
Publikace prezentuje výsledky sedmileté činnosti Výzkumného centra historické geografie v oblasti teoretické a metodologické, založené na programu dlouhodobé intenzivní spolupráce mezi geografy a historiky. Zabývá se nejnovějšími otázkami a problémy historické geografie, představuje kořeny historickogeografického myšlení a jeho vývoj v Česku v mezinárodním kontextu. Obor usiluje o poznání, dokumentaci a interpretaci historických krajín, jejich hodnot a významů, o vysvětlení příčin, zákonitostí i mimořádných aspektů jejich proměn. Historické krajiny jsou jedinečným přírodním a kulturním dědictvím. Tvoří kořeny krajín současných, i jen v rámci Evropy rozmanitých, a jejich diverzita je výsledkem přírodních a antropogenních vlivů, minulých i probíhajících.

NÁS BYLO MÁLO JEN, NEŽ PŘIŠLY TISÍCE... ČESKÁ STRANA STÁTOPRÁVNĚ POKROKOVÁ (1908–1918)

Josef Tomeš
[Academia, 2018](#)

Historik Josef Tomeš z [Masarykova ústavu a Archivu AV ČR](#) zevrubně mapuje působení České strany státoprávně pokrokové, která představuje v mnohém jedinečný subjekt české politiky posledních let před první světovou válkou i následující dramatické doby válečné. Přestože nepatřila k velkým a vlivným stranám, výrazně se uplatňovala na dobové politické scéně, kde většinou hrála roli solitéra, reprezentována četnými vyhraněnými individualitami. Působila pouze 10 let, z toho šest roků ve standardních mírových poměrech, ale v období převratných historických událostí a zkoušek, v němž se opakovaně zásadním způsobem projevila, a tím se charakteristicky zapsala do českých dějin 20. století.

VĚDA POD ROKOSKOU. DĚJINY ÚSTAVU STRUKTURY A MECHANIKY HORNIN AV ČR A JEHO PŘEDCHŮDCŮ

Věra Dvořáčková, Vlasta Mádlová, Jiří Šoukal a kol.
[Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2018](#)

Na místě dnešní adresy V Holešovičkách 41, Praha 8 stávalo hospodářské zázemí usedlosti Rokoska. Ve třicátých letech 19. století zde byl do provozu uveden cukrovar, jenž byl na počátku 20. století přebudován na Vydrovu továrnu poživatin. Prosperita vyhlášené prvorepublikové potravinářské firmy po smrti jejího zakladatele ovšem poklesla natolik, že byl libeňský nemovitý majetek podniku prodán roku 1928 Ústavu pro vědecký výzkum uhlí a pro jeho potřeby následně adaptován. V padesátých letech, mj. i v souvislosti se zřízením Československé akademie věd, byla část ústavu včleněna do nově zakládaného akademického Hornického ústavu, který je prvním přímým předchůdcem současného [Ústavu struktury a mechaniky hornin AV ČR](#).

SUMMARY

The Czech Academy of Sciences has established a new instrument entitled “The Lumina Quaeruntur Bonus”, which is intended to support scientific excellence and enable outstanding prospective researchers to set up new scientific teams and develop their programmes focused on conceptually new topics that significantly shift the frontiers of knowledge or aim at socially important practical applications. Proposals for the premium are submitted by the directors of the research institutes of the CAS. The Lumina Quaeruntur Premium was granted to six outstanding prospective researchers on January 17, 2019.

At the end of the year 2018, the Czech Academy of Sciences signed a memorandum of understanding with the Brazilian SENAI organisation, which focuses on education in industrial areas, supports of innovations and the transfer of technology. Both sides believe that the memorandum will facilitate a cooperation as well as possibilities of applying the results of basic research in various fields of industry. The CAS institutes thus gain an opportunity to offer their findings and experience to the growing Brazilian industry.

In the past five to fifteen years, the response diversity of wheat – an important sign of its resilience – has decreased significantly. The loss of resilience occurs both in the central and northern Europe, as well as in the south European countries. These findings, acquired with the participation of Czech scientists, have been published in the journal *PNAS*. A group of European scientists, including Miroslav Trnka and Jan Balek from the Global Change Research Institute of the CAS, reached the conclusion that current breeding programs and cultivar selection practices do not provide wheat with sufficient resilience to climate change. The scientists drew this assessment from many observations of the yields of wheat in nine European countries.

We feature the interview with researcher Luděk Brož of the Institute of Ethnology of the CAS. Beginning from February 2018, he has been a partner in the CEFRES Platform’s TANDEM program with his project *Bewildering Boar: Changing Cosmopolitics of Hunt in Europe and Beyond*. Eurasian wild pigs feature in European public discourse, for their numbers have been rising across the continent.

VĚDA FOTOGENICKÁ
Barbora Veselá,
Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR

Těšilo mě – kontakt dvou buněk linie MC3T3-E1
zobrazený po fluorescenčním barvení přes všechny filtry
mikroskopu

AKADEMICKÝ BULLETIN

Akademie věd
České republiky
Czech Academy
of Sciences

Vydává

Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.,
ve spolupráci s Kanceláří Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
IČO 60457856

Adresa redakce

Odbor akademických médií DVV SSČ,
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
tel.: 221 403 513
e-mail: wernerova@ssc.cas.cz

Šéfredaktor

Viktor Černochoch
e-mail: cernoch@ssc.cas.cz

Editor

Luděk Svoboda
e-mail: svobodaludek@ssc.cas.cz

Redaktoři

Leona Matušková, Jana Olivová,
Alice Horáčková, Markéta Růžičková, Milan Pohl

Fotografka

Pavčina Jáchimová

Produkční

Markéta Wernerová

Korektorka

Irena Vítková

Grafika

Pavčina Jáchimová, Luděk Svoboda

Redakční rada

Markéta Pravdová (předsedkyně), Josef Lazar (místopředseda),
Petr Borovský, Jiří Chýla, Jan Kolář, Michael Londesborough, Jan
Martinek, Jiří Padevět, Taána Petrasová, Daniela Procházková, Michal
Salaj, Kateřina Sobotková, Pavel Suchan, Michaela Trtíková Vojtková

Elektronický měsíčník *AB / Akademický bulletin* vychází jednou měsíčně
kromě července a srpna (10x ročně) výlučně pro vnitřní potřebu
Akademie věd ČR. Pracovníci Akademie věd ČR mohou přispět článkem
či návrhem tématu. Uzávěrka do dalšího čísla je vždy **do konce
předchozího měsíce**. Číslo 1/2019 vyšlo 28. ledna 2018.

Jakékoli šíření části či celku v libovolné podobě je
bez písemného souhlasu vydavatele výslovně zakázáno.
Nevyžádané materiály se nevracejí.
Za obsah inzerce redakce neodpovídá.
Změny vyhrazeny.

Obsah na str. 1, 2, 7, 8–13, 20–21, 23 je uvolněný pod svobodnou
licencí CC BY-SA 3.0 CZ.

